

DANICA.

Katolišk cerkven list.

Tečaj IX.

V Ljubljani 8. veličiga travna 1856.

List 10.

Pesem od križerliga pola.

V znam tihiga spoštovanja prečastitimu duhovnemu pastirju gospodu Podreka-tu sporečil — ek.

Kalvarske skale se glasite.
Jeruzalem razjokaj se.
Doline, hribi zagernite:
Nedolžno Jagnje k smerti gre!

O glej! tvoj Jezus križ vleče.
On zdiha, teža tlači ga.
Mu rano rana žge in peče.
Omaga, skloni se na tla.

Oj grešniki, za Njim tecimo.
On grehe nam odpustil bo.
Pretežki križ za Njim nesimo
In grešno srece ginjeno.

Mu svet' život strasno tepejo.
Mu svet' obraz zapljujejo.
Se svete rane Mu odprejo.
Se žene milo jokajo.

Tud' mi, o bratje, se solzimo
Z Jeruzalemskim' ženami.
K terpečim' Jezusa zdihnimo.
Ki toči nam nedolžno kri.

O lejte, kak se Mu solzice
Svite, ko mile rose svit.
Se Mu razjasne velo lice.
De smo perli se zanj solzit.

Oj bratje, predinj poklekimo.
Ohjimo zdaj ta križ kervav'.
Se peklu terdno odreemo:
Bog svet nam blagoslov bo dal.

Prijazne tice le žalujte:
Mu grenka ura bliža se.
Človeskim' rodu oznanujte:
Sam Bog v smert za njega gre!

Senj nekiga duhorna ali blagoslov bogoljubniga dela.

Neprenemama sejem, ali zerno ne poganja kali, neče rasti, in ako ravno raste, vender žanjem le steblo brez klasa, brez prida. — Sadim neprenemama, moje drevesa rastejo urno in obilno, ali ponočni mraz umori cvetje, mercesi se spravijo na listje, korenje spodjedó, moji ljubljenci bolehaljo, umirajo, in vse moje upanje je zastonj. Kaj mi hasne moj trud? Nobeniga plačila ne najdem, ne vidim nič vspeha. Ali si ne bom sam sebi spoznal, de sim zastonj zivel? Sim hodil po zemlji, in ne zapustim nobeniga sledu! Sim stavil in zidal, ali moje dela so že žalostne podertine! Ves moj trud je brez prida! — Tako je zdihoval neki bogoljubljin duhovnik, in njegovo srece je bilo žalostno. Na njegovim bledim obrazu se je vidila globoka otožnost. Zari svitile lune, kateri so skoz drevesa bližnjiga sadunosnika v hišo sijali, so mu razsvetlovali žalostni obraz. Oči je imel v britko martro vperte, roke sklenjene. Pol noči je že minulo, vender spanje se neče lotiti trudnih oči, zakaj srece duhovnikovo se je pečalo z mislimi, katerih smo ravno opomnili. Slednjic le spanje zmaga in razpodi une neprijetne podobe, ki so čujočiga motile. Nanaglama se jizba razsvetli, mladencé nebeske podobe in lepote stopi k postelji bogoljubniga moža, ga prime za roko in reče: pojdi za menoj! ti hočem tvojiga dela sad pokazati. Derhteč sledi duhoven svojiga vodnika. Prideta narpred v neko ozko, tesno čumnato, kjer je vse le siromaštvo razodevalo. Nek bled mož leži na goli slami z revnimi rjuhami skerbno odet. Slabo berleča svetilnica stoji na mizi. Bolniku na strani sedí žena, sloka podobna, vedno skerbna, neprenemama prijazna ukljub vsimu trudu, ukljub nezadovoljnosti bolnikovi. Hoče on turnati, ga ona umiri z bogoljubnimi besedami, vgane njegove misli, in

prestreže njegove želje. Neznani človek stopi v jizbo, reče natihamu neke besedice, stisne ženi dar v roko, in se urno umakne, de bi se njeni hvaležnosti ognil, veselje se je svitilo z obraza siromakov. Žena se joka od veselja, de žalostni stan svojiga bolniga moža zdaj polajša, se celo bolniku se obraz razjasne. — „To je tvoje delo“, reče angelj duhovnu. Ta verla žena je bila tvoja učenka. Ti si jo učil in ji v srece zapisal dolžnosti, ktere tako lepo spolnuje. Blagiga darovaveca srece si ti ginil z besedami, ktere si uni dan Gospodov s toliko gorečnostjo in serčnostjo učil. Se med pridigo je bil on terdno sklenil, pri prvi priložnosti djan-sko ljubezen skazati natihamu in brez hrupa. Bil je spod-bujen, se več storiti v zlažsanje potrebe, ko je tebe vidil natihamu jizbe siromakov obiskavati, in je od njih zvedil, kako močno so ti hvaležni. — Potem pelje angelj duhovna v neko še manjši in slabši čumnato od une hiše. Ondi je klečala mala deklica; ročice so bile sklenjene, mokro oko v nebo povzdignjeno. Pobožen otrok, reče angelj, moli za bolniga očeta in za siromaško mater. Njegovo milo prošnjo bo nebeski Oče uslišal, zakaj čiste roke otročičev se ne bodo zastonj proti nebu vzdigovale, in mogočna je molitev nedolžnih. Ta deklica je čast in poštenje svoje matere. Ona jo je zredila po tvojih modrih naukih. Na tem otroku počiva blagoslov Gospodov, in nekdanj bode palica in podpora svojih staršev. Angelj položi otroka rahlo na njegovo postljico, mu tiho oči zatisne, in otrok je precej zaspal, sladko sanjal, in ljubeznjiv smeh se je vidil na njegovih ustnicah. — Zdaj zapustita čumnato, gresta dalje, in dojdeta pred nek terd gradič. Angelj se dotakne železnih vrat, ktere se naglama odprejo. Gresta skoz več tannih hodiš, in se spet odprejo duri, stopita v neko tamno ječo, razsvitljeno le samo s svitlobo angeljevega obraza. Z verigami vklejnjena kleči tukaj visoka sloka podoba, ko živa smert, živi merlic na kolenih. Okovane roke so sklenjene, trudne oči proti nebu povzdignjene. Duhoven ves stermeč nehoté zavpije: Ta obraz poznam; nekdanj je bil čeden, ta podoba je nekdanj veljala ko zgled moške hrabrosti. — De ta nekdanj cveteči mladencé zdaj v ječi tiči, reče angelj, je njegovo delo; de zdaj kleči, in k spoznanju prihaja, je tvoje delo. Ravno v tem hipu on misli na besede, ktere si ti nekdanj govoril z veliko gorljivostjo od červa, kateri nikoli ne umerje, od ognja, kateri nikoli ne ugasne. Takrat si ti mislil, de so vse tvoje sva-rila in opominjanja bile zgubljene, in zares dotod je počivalo zerno v zemlji, in dozdevalo se je, kakor de bi bilo že davno strohnelo, vender je kliti začelo s pomočjo Božjo, za katero si ti velikokrat temu nesrečniku prosil. Tvoja molitev je uslišana, truplo moriveca sicer ne bode počivalo v blagoslovljeni zemlji, ampak v samotnim griču med ternjem; tode njegova duša bo rešena. Globoko ginjen zapusti duhoven s svojim spremljevacem to strasno mesto. — Precej se znajdetu v neki jizbi, kjer je nek mož ves zamišljen v sredi svojih zakladov sedel, ktere je štel in odbiral. Ti misliš, reče angelj, de ta mož je skopee in krivičnik, in tvoja

misel ni deleč od resnice, nekaj je bil res. Zdaj pa šteje svoje dnarje, ne de bi svoje oči razveselil nad blisobo zlatov in usesa nad zvenkam dnarjev. On loči svojo lastnino od ptujega, de ho vse povernil. Ta težki sklep je bil naredil napred, kadar si mu bil ti njegove dnarje povernil, ktere je neki tretji po krivično posedel, in kadar si bil ti pri povernitvi neke dobro primerjene besede od pravice zgovoril. Pri tej priložnosti si je mislil: Nekteri siromak si oponaša, de nar manjši reč od tvoje lastnine v svojih rokah ima, ti pa si sebi proti vsaki pravici tako velike zaklade prilastil. Na tvojim premoženji leži pot, in mnoga solza vdov in zapušanih sirot, kako boš ti prebil pred sodbo? — Strašno se je vojskoval, prejden je sklenil, se od zaklada ločiti, kterimu je bilo njegovo serce prirasaeno. Nagla smert nekiga prijatla, kteri je, kar se krivice tiče, njemu enak bil, in mične gintjive besede, ktere si ti govoril na grobu od gotove smerti, od negotove smertne ure, od praznosti pozemeljskiga posestva, in od vrednosti stanovitiuga nebeskiga blaga, zlasti tvoji opomini, v kterih si mu ti kazal pravičnost nar viksiga Sodnika, vse to je storilo, de je on svoj sklep popolnoma dognal. (D. sl.)

Gorjé, gorjé mu, kdor z Bogam norčuje!

V severni Ameriki so živele v samostanu Montbenedikt nune sv. Ursule, ki so prav pridno učile mlade devičice vsih reči, ki so dobre in potrebne. Ker so otročiče tolikanj skerbno odrejevale, so jim pošiljali tudi krivoverci svoje hčerke v šolo, ter so bili z njimi prav zadovoljni in so jih jako radi imeli. To čislanje in spoštovanje katoliških nun pa nekterim drugim krivovercam ni bilo všeč, ampak v oči jih je bodlo in jeza se jim jame kuhati. Pa dobriga imena in poterjene slave jim nikakor ne morejo odvzeti, zatorej sklenejo prav tolovajsko maševanje; zedinijo se, de hočejo popaliti samostan. Ponoči 11. vel. serp. 1843 hrumi divja derhal, zmed vsih krajev, vsa razkačena, s kolmi, baklami, sekirami in bati k tihimu poslopju, v kterim so nune z učenkami že mirno spale, brez zavesti, kaj se ima zdaj zdaj zgoditi. Tuljenje, roparske gnuječe, ropot po durih in strašni krahot, ko so se odvezile razbite vrata, pretrese in predrami, kar je bilo živiga v samostanu. Ko plahe serne, se ženstvo ne vé kam djati, zlasti ko začne ogenj po slemenu strehe švigati, in se bobne sosede marsikaka močna podpora ostrešja. Vender so oplasene sirote zamogle ubežati z Božjo pomočjo, ker se je plena željna množica zalelela naj pred na shrambe, po kterih je prevračevala in prežala za dnarjem, za srebernino in zlatenino. Tudi cerkvi ni prizanesla; ropala je, kar se je dalo, razbijala po vsi moči, kar se ji ni zdelo vredno, de bi odnesla. Neki popolnoma obdivjan brezbožnik razbije celo tabernakelj, zagrabi z božjerpno roko posvečene hostije, ter jih dene v — žep. Vse razbivši in poropavši gredó z dobljenim plenam v kerčmo, kjer so uganjali razne nespodobnosti, zlasti pa se je ravno ta brezbožni hudodelnik ponašal s posebno gorečnostjo s svojim peklenskim djanjem. V kerčmi je sedel tudi nekdo iz Irskiga, goreč katoličan, kakor so sploh vsi Irjani, ki rajši vse krivice poterpé, celo deželo svojo zapušajo, de si le ohranijo dragi zaklad, svitli biser svete vere, ktera sama jim že tukaj na zemlji olajšuje in oslajšuje vse težave in grenkosti, na unim svetu pa jim obeta leskeč vence nebeske slave. Ta Irjan se ves stresa, kadar koli je zaslišal brezbožnika, presv. Rešnje telo tako nespodobno zasmehovati in zaničevati. To bogaboječnost Irjanovo kmalo spazi gerdoosti zasramovaveč, in hoče priprosto, pa verno dušo njegovo dražiti in raniti z ošabnim in bodečim zasramovanjem. Prav po satansko se vstopi pred Irjana, ter izkrohota, sv. hostije iz žepa izlekši, te le besede: „Na, tukaj imaš Boga svojiga; ti ne bo treba več v cerkev letati in ga ondi iskati!“ Nad to nezmerno grozovitnostjo strepetá verni ka-

toličan in ne premore ziniti ne besedice. Ali hudobija krivoverčeva je bila prikupela do verha, očitno ga Bog udari drugim v strah. Preklinjevavec in nesrečniga oskrunovavec nanaglama prime neka potreba. Prejde četert — prejde pol ure — ni ga še nazaj; prejde še nekaj časa, bogokletnika še ni nikjer viditi. Že se začenjajo tovarši sumljivo pogledovati; gredó ga iskat, pa našli so ga — mertviga; kri in čeva so se mu bile izlile. Groza in strah obleti vse gledavce in kmalo se je razglasila prigodba vse okoli.

Nikdo se ni vedil kam djati, vsa derhal je bila zmešana; samo goreči Irjan vé, kaj mu je storiti. Brez odloga vžije lepo priložnost splošnje zmešnjave, odreže mertvicu žep polni posvečenih hostij, ter jih donese z naj večim spoštovanjem in neizrečenim veseljem v bližnjo katoliško cerkev. —

Kakor pa grešniki se nikoli niso kaj čez Boga premogli, temuč ravno nasproti Bog njih hudobijo drugim v prid oberne; tako se je zgodilo tudi tukaj. Veliko število ondašnjih krivovercev se je bilo povernilo nazaj v naročje naše prave matere, sv. cerkve ravno zavolj tega očitniga čuda. To je bilo krivoverce še toliko bolj prestrašilo, ker naj hujsi sovražnik sv. cerkve, krivoverec Arij, ki je svoje dni terdil, de Kristus ni enak Bogu Očetu, de ni Sin Božji — je tudi bil ravno take smerti poginil.

Kakor je tedaj Bog varoval čast Sina svojiga pred 15 sto leti, ravno tako jo varuje tudi še današnje dni L.

Adolf Kolping je bil pri nas!

(4. velk. travna.)

Veliko veselje je našimu mestu, posebno pa našim verlim rokodelskim pomagavcam včeraj doslo, zakaj prišel jih je obiskat njih oče, visokočastiti gosp. Adolf Kolping, vikar stolne cerkve v Kolinu. Očeta ga prvič imenujemo zato, ker je začetnik vsih rokodelskih družb, kterih 132 v nemških deželah štejemó, drugič zato, ker on rokodelske pomagavce po očetovsko ljubi, in tretjič ker ga vsi rokodelski pomagavci kakor svojiga očeta spoštujejo. Je pa tudi mož, ki ga mora, kdor ga le vidi ali sliši, spoštovati, poln Božjiga duha, gorečnosti za Boga, in vnet za blagor svojiga bližnjiga, posebno tistiga, kteriga je pred malo leti skorej vse zaničevalo in ga nekteri še zaničujejo — rokodelskiga pomagavača. Veliko smo slišali in brali od tega moža, kogar početje so tudi sv. Oče papež z velikim veseljem sprejeli, poterdili in blagoslovili; njegova pričujočnost je pa vse naše nade dalječ prekosila.

Cemu je pa vender od tako dalječ k nam prišel? Ne samo obiskat svojih otrok, ampak veselit se je prišel s svojimi otroci. Kako to?

Častitim bravcam naše Danice je znano, de se je po zgledu družih večih mest tudi v Ljubljani društvo rokodelskih pomagavcov lansko leto mesca velikiga travna ustanovilo; tudi je Danica že enekrat povedala, kako to blago društvo raste, se že clo k cvetju pripravlja ter obilno sadu nastavlja. Vse to ne samo dobrotnikom tega društva v zahvalo za njih mile darove, temu društvu podeljene, pokazati, ampak vsimu mestu in vsi kranjski deželi naznaniti, de se naše društvo čeversto giblje, smo bili sklenili, letni spomin ustanovljenja njegoviga slovesno obhajati.

Kako pa? Sv. Stefana večer se je po takratni slovesnosti pri razdeljenji božičnih darov društveni starasina, Gustav Garih, v imenu svojih tovaršev kratko pa gintjivo zahvalil blagoserečnim gospém in gospodam, kteri so bili k tem darovam veselo pripomogli, bil je pa tudi serčno željo pristavil, dobiti društveno bandero. Ta njegova prošnja ni padla na kamnitne serca, zakaj blagovoljno jo je sprejela gospá Još-eva in z njo vse druge pričujoče gospé, ktere so pričo vsih zbranih obljubile, lepo bandero napraviti, ter ga poštenim družnikom podariti, ako ne do velikonočnih praznikov, gotovo pa do procesije sv. Rešnjiga Telesa. Kar

so obljubile, so tudi spolnile. Bandero je gotovo. Lepa zahvala bodi vsim, ki so kaj pripomogli. Bog vam stoterno poverni vaše darove.

Bog je očetu vsih rokodelskih pomagavcev, Adolfu Kolpingu, misel dal, obiskati svoje otroke po nemških deželah. To zvedivši naš vodja, gosp. dr. Leo Vončina, dunajskemu vodju piše, kako serčno tudi naši družniki želijo, svojiga očeta poznati in ga saj enkrat viditi. Kmalo odpiše, de bo ta sreča že tudi Ljubljani došla, ker blagoselčni Kolping misli prve dni velikiga travna v Terst iti, tudi tam osnovat katoliško rokodelsko družbo. Podvizali smo se tedaj doveršiti, kar se nam je potrebno zdelo k slovesnemu letnemu obhajanju ustanovljenja. Bil je 23. maj, travna zbor društvenih varhov in učencikov, pri katerim nam je predsednik ob kratkim naznanil, kaj in kako se je pretečeno leto v društvu godilo. Z veseljem je pripovedoval, de se je v njem toliko zgodilo, kolikor bi se lani osorej ne bil mogel nadjati. Omenil je s posebno pohvalo učencikov, ki so si toliko prizadjali svojim bližnjim koristiti, in dobrotnikov, ki so marskteri krajevar društvu podarili in mu tako mogoče storili potrebne društvene stroške, ki 600 gold. presežejo, do maliga poplačati. Rekel je, de se trdno zanaša, de se bo čez dalje več dobrotnikov oglasilo, mladimu društvu krepko na noge pomagati; in nasvetovani so mu bili nekteri možje, kteri bodo lepimu početju veselo roko podali, ako se bodo nagovorili, varhi biti mladimu društvu. Vodja je obljubil jih k temu nagovoriti in je pričujoče prosil, čez dalje več dobrotnikov društvu pridobivati, ga ljudem priporočevati in posebno mojstre in njih pomočnike zanj vnemati. Tudi je pri tem zboru vodja naznanil, de bo prve dni velikiga travna visokočastiti oče Adolf Kolping skoz Ljubljano v Terst šel in se tudi pri nas nekoliko časa mudil. Povedal nam je, de hoče društvo ravno v pričujočnosti svojiga očeta god svojiga ustanovljenja obhajati. Kdaj in kako, bo že v ljubljanskim časniku naznanjeno.

Visokočastiti oče Adolf Kolping je preteklo saboto (3. vel. travna) iz nemškega Gradca došel, kjer se je s tamšnjim društvom nekoliko dni pečal; omenjena slovesnost se je tedaj na nedeljo (4. t. m.) napovedala in sicer dopoldne ob devetih v nunski cerkvi, popoldne ob petih pa v križanski dvorani.

Namen naslednjih verstie je, braveam nekoliko od teh slovesnost povedati.

V nunski cerkvi so prečastiti dr. Simon Ladinig, prost naše stolne cerkve, tiho mašo brali, pri kteri so družniki kaj lepo in ginitivo peli. Zbralo se je bilo še precej veliko ljudstva iz raznih stanov. Z velikim veseljem smo ugledali med pričujočimi visokorodniga grofa Andreja Hohenwart-a, Edvarda žl. Još-a in mnogo drugih imenitnih gospodov in verlih mojstrov. Po sv. maši so pa oče Kolping lepo zgor omenjeno bandero blagoslovili, pri kterim opravilu so bili botra blagoselčna gospa Još-eva; blagoslovljeno bandero so Kolping banderniku podali s krepkim, čverstim in serčnim ogovorom, v kterim so društvu pomena bander v katoliški cerkvi sploh omenili, posebno njegovo imenitnost za katoliško društvo rokodelcev razlagali, ter opominjevali k pridnosti in delavnosti, k edinosti in stanovitnosti v dobrih po zgledu varhov, ktere jim bandero pred oči stavi, namreč po izgledu brez madeža izvrniga greha spočete prečiste Device Marije, ktera je na eni, in sv. Jožefa, kteri je na drugi strani bandera namalana. Lepo, umetno malani podobi ste zopet delo in dar deviške roke matere Jožefe. Bog jim jih plačaj! — Po ogovoru bandernik bandero vzdigne, ter ga v društvene sôbe nese, družniki pa se okoli bandera zberejo, ter ga tje v procesii spremijo.

Pri blagoslovljenji smo nekiga ptujiga, nam neznaniga duhovniga gospoda v cerkvi ugledali, na čigar obličji se je veliko veselje bralo; zdelo se nam je koj, de je katoliškemu rokodelskemu društvu nekoliko bolj tesno prirašen. In zares!

Nismo se motili. Bil je visokočastiti gosp. Haderer, predsednik celovškega društva, kteri se je, ko je zvedil, de se bodo oče Kolping preteklo nedeljo v Ljubljani mudili, koj čez Ljubelj k nam podal, Kolping-a in naše društvo v imenu svojiga pozdravit in pričujoč biti pri slovesnosti letniga obhajanja ustanovljenja našiga društva. To je lepo! To je gorečnost! (K. sl.)

Nar starji fare na Krenjskim.

(Dalje.)

Fara sv. Mihela v Mengšu bi utegnila mati za cerkve v doljni bistrški dolini in poleg Save biti, ni namreč lahko misliti, kako de bi bila še unstran Doba in Moravč podružnice imela, ko bi ti kraji ne bili popred pod njeno oblastjo; vendar nar starji pisanje od nje je leto, de jo je l. 1355 patriarh Nikolaj avstrijskemu vojvodu Albertu zročil; cesar Friderik IV. jo je l. 1385 dal Novomeškemu samostanu v Avstrii. Moravčee so imele pa že l. 1413 svojiga fajmostra Ulrika, in Dob fajmostra Ortolfa l. 1413. Dol, Zagorje, Vače, Čemšenik so že tudi l. 1461 podfare imenovane, ko jih je z Mengšem vred cesar Friderik IV. Novomeškemu samostanu v Avstrii zročil; Krašnja pa je bila pred l. 1573 že podfara.

Fara sv. Vida pri Zatičini ima spricevanje svoje starosti v tem, de jo je patriarh Peregrin že l. 1145 Zatiškemu samostanu zročil, in je mati cerkev med gornjo Kerko in Savo. Višnjagora, Kerka in Šmartno pri Litli so že v tistim letu 1145 njene podfare štete. Dobropolje je gotovo stara fara, pa stariga pisaniga pričevanja ni od nje najti; pred ko ne bi utegnulo od tod Staro apno ali sv. Kancijan pri Turjaku izločeno biti, ktero cerkev so Turjaški knezi se v 12. stoletji vstavili.

Fara sv. Ruperta je mati za cerkve poleg Merne; zapisano leto od nje je 1375; Polšnjek, Mokronog in Boštanj so bili njene podfare že l. 1509, ko je bila Novomeškim korarjem zročena. Svibno se šteje samosvoje od l. 1324, ko je bila ondašnja cerkev zidana. Radeče pa so izločene iz Laške fare na Štajerskim, in so bile kroz l. 1570 že podfara.

Fara Matere Božje v Trebnim je gotovo močno stara; pisana letnica od nje je 1390, ko je bil Adam Gall začetnik beneficja sv. Pavla Podpečjo (Gallenstein) v fari sv. Križa njen fajmošter. Dobernič je bil že l. 1399 samosvoj, ko je bil Zatiškemu samostanu zročen; Zuzemberk je bil takrat že blezo podfara. Soteska pa se že tudi od l. 1400 samosvoja šteje. Fara sv. Kancijana v Merni peči vé za gotovo nar starji letnico 1300; Novo mesto je bilo iz nje odločeno l. 1494, ko je cesar Friderik IV. korarje ondi vstavil. Trebelno ali Gornji Mokronog je že l. 1248 samosvoje bilo; fajmošter Otan se v starim pismu med pričami najde. Šmihel pri Novim mestu je gotovo starji od l. 1509, ko je pod Novomeške korarje prišel; Toplice so morebiti od tod izločene bile, ker so že pred l. 1595 lastniga fajmostra imele.

Fara Matere Božje v Leskoveci pri Kerkškim se mora med starji v doljni Savski dolini šteti; fajmošter Bertold se najde v pismu l. 1324 med pričami podpisani. Raka pozna nar starji zapisano letnico 1363; Skočijan l. 1455, in Šmarjeta l. 1453, ker takrat ste ti fari z Rako vred pod Zatičino prišle. Bela cerkev je imela pa že l. 1422 fajmostra Vilhelma.

Fara sv. Jakopa v Kostanjevici ni ravno med nove fare šteti; že v pismu od l. 1220 se najde fajmošter Adelbert med pričami; l. 1248 pa je bila novimu samostanu vdružena s tem, de vedno lastniga duhovniga pastirja ohrani, kakor se spozna iz vstavniga pisma Kostanjeviškega samostana. Sv. Križ in Sent-Jernej sta bila takrat, to je l. 1248, že samosvoja; fajmostra Tomaž in Bertold sta v ravno tistim pismu podpisana; Čatež pa je bil iz fare sv. Križa l. 1510 odločen.

Fara sv. Miklavža v Metliki je gotovo mati cerkev poleg Kope; fajmošter Henrik je med pričami v listu l. 1228; v l. 1310 je prišla pod viteze nemškega reda, pred jo je imel red templjanov. Po besedah tega lista je ravno Černomelj od matere odločen bil l. 1228, in patriarh Bertold je ondi lastniga mašnika vstavil; Semič pa je bil saj pred l. 1570 lastna fara. Za Poljane piše O. Bayer, da jih je l. 1221 patriarh Bertold Ortenburškemu knezu zročil. (K. sl.)

Ogled po Slovenskim.

Iz Tersta. 4. vel. travna. Kakor lansko leto, se tudi letas Mariin mesec v farni cerkvi Marije Pomočnice (st. Antonio vecchio) obhaja. Duhoven iz Jezusove družbe je prednji večer (30. maj, travna) popoldne ob šestih imel v imenovani cerkvi primerni govor, kakor vvod v to pobožnost v laškem jeziku, potem je bilo sv. Rešnje Telo izpostavljeno, in na to lavretanske litanije. Skoz ves mesec, razun nedelj in praznikov, bo ob enajstih dopoldne kratek govor, potem sv. maša z navadnimi pesmami v čast Marije Device, popoldne o pol sedmih pa je vsak dan blagoslov s sv. Rešnjim Telesom in lavretanske litanije. — Tudi v novomestni cerkvi (st. Antonio nuovo) se po naredbi milost. škofa šmarnična slovesnost obhaja. V ti cerkvi pridigujeta pri ti priložnosti dva OO. kapucinarja iz tukajsne mestnjske bolnišnice. Ob ponedeljkih in sobotah proti šestem popoldne pridiga eden po laško, ob sredah ravno to uro pa drugi po nemško. Potem so litanije Matere Božje med izpostavljenim sv. Rešnjim Telesom. — V farni cerkvi sv. Jakopa (in Renu nuova) pa ima prečast. gosp. šolski vikar ogleda in stolni škofastik, dr. Jož. Schneider po trikrat obhajanje Marijne slovesnosti za veliki traven. Tudi vse c. k. in mestne, normalne poglavitne, spodnje, realne in ljudske fantiške in dekliške šole časté Marijo v posebnih krajih in molivnicah v tem mesecu, ki je njenemu čenju posebno posvečen.

Razgled po kersanskim svetu.

Rim. Sveti Oče papež so učenim možem zročili nalogo, pregledati duhovski molitevník (ordo divini officii), zlasti kar se tiče beril v njem. Te branja, kakor učeni terdijo, sta bila v 8. stoletji zložila Pavel dijakon in Usuard; pozneje sta jih po nalogu papeža Klemen VIII. pregledala Baroni in Bellarmin, napredovanje v cerkveni vedi pa še nov pregled priporočuje, kar se ima s tem zgoditi. Odveč je v misel jemati, da vse to zadeva le cerkvene šege ali opraviila in ne verskih resnic (dogmata), ktere se nikoli spremeniti ne morejo.

Na Rusovskim je okoli pet milijonov 765.000 katolicánov, zmed njih tri milijone 930.000 na Poljskim, milijon 895.000 v beli Rusii.

Turško. Zavoljo nove, kristjanam prijazniše postave so turki po veliko krajih silno razdraženi, godé se reči, da jih je strah slišati; kristjane napadajo, obropujejo, skrunijo, — v Nikomedii, z zvonjenjem razdraženi, so dva duhovna pri altarji umorili. To mende za turke in Turčijo ne bo dobrih nasledkov imelo.

V Aintabu se je že 10 turkov h kersanstvu spreobrnito. Eniga zmed teh je bil dal ondodni turški poglavar zapreti, poznejši pa ga je pred se poklical in se je dolgo z njim pogovarjal zastran te nove vere, in ta pogovor je pašata tako ginil, da ga ni dal več zapreti, ampak ga je spustil in mu svetoval, naj se drugam preseli, da ne bo prisiljen, ga dalje preganjati. — Na zofi velikiga vezirja, Ali-pašata, ki je zdaj v Parizu, je neki diplomat že pred 10 leti vidil bukve sv. Tomaža Kemp. „od nasledovanja Kristusoviga“. Vender bo pa s turki le velika težava.

in dvomi se, če je s poslednjo novo turško postavo overžena zapoved v koranu, ki velevala, odstopnike od turške vere s smertjo kaznovati.

Slovstvo.

Prijatle cerkvene stavbe opomnimo na naslednje delo, ki ima do zadnjiga mal. serp. t. l. na svitlo priti: „Granner Dom-Einweihungs-Album, herausgegeben von Karl Maria Kertbeny. Delo bo obsegalo spise z oziram na stolno cerkev in ostrogonsko mesto. To cerkev so zidali trije ogerski cerkveni pervaki (primasi) skoz 25 let in njeno delo stane blizo 3 milijonov. Nar lepši izdaja bo veljala 15, srednja (s podobami) 5, vsednja 1 gold. 30 krajc. Ker nam je naročilni zapisnik poslan, mu zamoremo postreči, kdor želi; naj nam tedej v kratkim denar pošlje, za iztis, kakoršniga si želi. Dobi se v nemškem, ali pa tudi v ogerskim jeziku.

Vred.

Odgovori

pri pétih litanijah Matere Božje.

V. Sveta Marija! i. t. d.
O. Za nas Boga prosi!

O Marija! ti prosila
Si za svoje vsaki čas;
Božja Mati si premila,
Prosi, prosi še za nas!
Nam si Mati dana bila
Prosi, prosi še za nas!

Poslednje dve verstici se zamorete tako spreminjati po praznikih:

O prečistim spočetji:

Čista si spočeta bila,
Prosi, prosi še za nas!

O svetim rojstvu:

Sveta vsa si se rodila,
Prosi, prosi še za nas!

Ob oznanjenji:

Si z nebes pozdrav dobila,
Prosi, prosi še za nas!

O svečnici:

Sina v tempelj si nosila,
Prosi, prosi še za nas!

O vnebovzetji:

Si v nebesa vzeta bila,
Prosi, prosi še za nas!

O šmarnični pobožnosti:

O Marija! ti prosila
Si za svoje vsaki čas;
Cvet prelep si vselej bila,
Prosi, prosi še za nas!
Le s teboj spomlad je mila,
Prosi, prosi še za nas!

Hicinger.

Mili darovi.

Za afrikanski mision.

Dobrotnik 1 gold. — Duhoven 1 gold. — Iz Trebevniga 5 goldinarjev. —

Duhovske zadeve.

V ljubljanski škofii. Vremška fara v postojnskim dekanatu je z odstopam izpraznjena; prošnje za-njo, do visoke c. k. deželne vladije vojvodine kranjske, se od 2. t. m. v 6 tednih v škofijski pisarnici oddajajo.